

tuore lehti

oliivipuun

Huhtikuu 2019

Pyhiinvaellukset kutsuvat hiljentymään

Sivut 30–33

Vapaaehtoisuus
on merkityksellistä
ja vaikuttavaa

Sivut 19–23

Kotikirkosta
kotoinen kirkko

Sivut 12–17

Lasimaalaus Tabghan
fransiskaanikappelissa
Genesaretin järven
rannalla Israelissa.

Pääsiäisen suuri lupaus

Pääsiäinen on ihme. Ihmisten kiusaama ja surmaama Kristus, maailman Vapahtaja, herää eloon. Elämä voittaa kuoleman, rakkaus on vihaa vahvempi, hyvyys kestää pahan hyökkäykset. Koko kristinuskon vallankumouksellinen sanoma rakentuu tälle ihmeelle.

Pääsiäisessä murtautuu esiin vaihtoehtoinen todellisuus, Jumalan valtakunta. Pääsiäinen on läpitunkevan kirkas vastaväite kaikille, jotka sanovat, ettei hyvyyden voimaan ole luottamista, että rajat ylittävän lähimmäisenrakkauden periaate on vastuutonta haihattelua ja että vain muurit ja oman edun tavoittelu takaavat turvallisuuden. Pääsiäisen valossa ihmiset eivät näyntyä minä ja muina, toistensa vihollisina, vaan sisarina ja veljinä, saman Jumalan lapsina.

Pääsiäisen suuri ja ihmeellinen lupaus on, ettei usko hautaudu väkivallan ja kärsimysten alle. Sen sijaan toivo kukistaa pelon ja rakkaus voi puhdistaa meidät julmuudesta ja välinpitämättömyydestä niin, ettemme ole yksin vaan elämme yhteydessä Jumalaan ja toisiin ihmisiin. Kaiken tämän Jumala lahjoitti meille, kun hän herätti Kristuksen kuolemasta elämään.

Kristus nousi kuolleista!
Siunattua pääsiäisaikaa. ■

Tapio Luoma
Arkkipiispa

Kuva: Anna-Liisa Hyrsky-Heikkilä

Pirua ja yksinäisyyttä vastaan

"**T**ule Yksinäinen yksinäisen luo – näethän miten yksin olen", rukoili Simeon Uusi Teologi tuhat vuotta sitten. Hän rukoili Kristusta, joka toiset tuhat vuotta aikaisemmin oli jakanut saman kokemuksen ja elämäntalon.

Jeesuksen yksinäisyys oli omaa luokkaansa. Hän kelpasi yhtä vähän fariseuksille, saddukeuksille, lainopettajille, roomalaisille kun lopulta omalle kansalleenkaan. Viimeiseksi hänet hylkäsi Jumala, jota hän oli kutsunut Isäksi.

Ja niinpä Joosef Arimatialainen ortodoksisessa pitkäperjantaiveisussa pyytää Pilatukselta Jeesuksen ruumista näillä sanoilla: "Anna minulle tämä koditon ihminen, jolla ei ollut mihinpäänsä olisi kallistanut; anna minulle tämä koditon, jonka kavala opetuslapsi petti ja antoi kuolemaan; anna minulle tämä koditon, jonka hänen äitinsä näki ristissä riippuvan."

Kun me toistamme ja julistamme, kuinka Kristus jakoi ihmisen osan reunoja ja pohjia myöten, saimme ennen muuta muistaa hänen yksinäisyytensä. Meillä tulisi olla silmiemme edessä yhteydestä poissulkeminen ja torjunta,

kun "hänen omansa eivät ottaneet häntä vastaan" alun alkujaankaan (Joh. 1:11).

Mihinkä muuhun tämä olisikaan voinut päättyä kuin siihen, että "Jeesus kärsi ja kuoli kaupunginportin ulkopuolella" (Hepr. 13:12). Poissa citystä, poissa mielestä.

Kristus voitti turmiovallat – ja niistä milteipä pirullisimpana yksinäisyyden – käymällä niiden läpi. Hän puhkaisi ne ja avasi tien. Koska kristityt ovat, niin kuin jo nimikin sanoo, Kristuksen seuraajia, meidät on kutsuttu yksinäisyyttä voittamaan.

Synti eristää ihmisistä ja Jumalasta. Armo yhdistää Jumalaan ja ihmisiin. Kun me otamme yhteyteen, me olemme Jumalan asialla. Kun me annamme arvon, me avaamme armon.

Kaikessa siinä, missä seurakunnat ja niiden jäsenet auttavat ulos yksinäisyydestä, ne tekevät Jumalan perustyötä. Ne pitävät huolen siitä, että Kristuksen kuoleman ja ylösnousemuksen ansio tulee jakoon. ■

Kaarlo Kalliala
Piispa

Kristus voitti turmiovallat – ja niistä milteipä pirullisimpana yksinäisyyden – käymällä niiden läpi.

Kuva: Kaarlo Kalliala

Sisällä

www.arkkihiippakunta.fi

2	Arkkipiispan pääsiäistervehdys
Tapio Luoma	26	Rukousmeditaatio
Elina ja Seppo Laakso
4	Piispan pääsiäistervehdys
Kaarlo Kalliala	27	Näin
Merja Auer
7	Pääkirjoitus
Mari Leppänen	28	Tuomiokapitulin työntekijät
esittäytyvät
8	Voittokin tuli kotiin
Pirjo Silveri	30	Pyhiinvaellukset kutsuvat
hiljentymään
Anna-Liisa Hyrsky-Heikkilä
12	Kotikirkosta kotoinen kirkko
Roope Lipasti	34	Saari
Ilkka Pärssinen
19	Vapaaehtoisuus on merkityksellistä
ja vaikuttavaa
Minna Törrönen		
24	Kenen kirkko?
Mari Leppänen		

Kannessa

■ Tänä keväänä avataan käyttöön Suomen ensimmäinen virallisiin eurooppalaisiin kulttuurireitteihin kuuluva pyhiinvaellusreitti, Pyhän Olavin merireitti.

Reitti alkaa Turun Tuomiokirkosta ja kulkee Ahvenanmaan saariston kautta Ruotsiin, jossa se yhtyy Pyhän Olavin reittiin ja päättyy Atlantin valtameren rantaan Norjan Trondheimiin.

Kuva: Stefan Bremer

- Tuore oliivipuun lehti 2019 ■ Turun arkkihiippakunnan vuosijulkaisu
- Julkaisija: Turun arkkihiippakunnan tuomiokapituli
- Päätoimittaja: Mari Leppänen ■ Toimitus: Anna-Liisa Hyrsky-Heikkilä
- Taitto: Erkki Kiiski ■ Paino: Newprint Oy

Valot päälle, ovet auki, joku paikalle

Arkkihiippakunnan seurakunnissa eletään mielenkiintoisia aikoja. Laskevista jäsenmääristä on puhuttu jo pitkään, mutta suuria muutoksia se ei ole vielä seurakuntien toiminnassa tarkoittanut. Toki rakenteet ovat muuttuneet. Kun hiippakunnassa oli vielä vuosituhaten vaihteessa 95 seurakuntaa, nyt niitä on 51. Tänä hiippakunnassa on viisi rovastikuntaa. 2000 luvun aikana seurakuntien jäsenmäärä on vähentynyt yhden nykyisen rovastikunnan verran, mutta työntekijöiden määrä on säilynyt samana. Seuraavat kaksikymmentä vuotta yhtä aikaa pakottavat muutokseen, mutta myös mahdollistavat sen.

Kirkon tutkimuskeskuksen lukujen valossa näyttää siltä, että yhden sukupolven aikana kansankirkosta tulee vähemmistökirko. Millainen kirkko me silloin olemme? Miten viisaalla tavalla kantaa mukanaan Suomen evankelis-luterilaiselle kirkolle ominaista traditiota? Ja miten samalla karistaa hartioilta rakenteita ja toimintoja, joita tulevaisuudessa ei enää tarvita eikä meiltä odoteta. Resurssien vähetessä tarvitaan yksinkertaisempaa organisaatiota. Mutta riittääkö se? Olennaisempi kysymys taitaa olla se, miten uudessa tilanteessa ymmärrämme tehtävämme kirkkona.

Seurakunnissa käynnissä oleva toimintakulttuurin muutos tiivistyy kiinnostavalla tavalla kirkkorakennuksiin. Suomessa on noin 800 eri tavalla kaunista kirkkoa, joista 570 on suojeltuja. Usein kirkkorakennukset sijaitsevat keskeisillä paikoilla. Kirkoissa vietetään messuja ja ihmiset kokoontuvat niihin elämän tärkeissä käännekohtissa. Turhan usein kirkkojen ovet ovat kuitenkin suljettuna ja avain seurakunnan työntekijän taskussa. Arkiviikon kokoontumiset ovat siirtyneet seurakuntaloille.

Samaan aikaan kun kirkon tulee näkyä ja vaikuttaa siellä, missä ihmiset liikkuvat ja kokoontuvat luontaisasti, katse on myös jumalanpalveluselämässä ja kirkkorakennuksissa. Valot halutaan päälle, ovet auki ja joku paikalle. Elämä halutaan palauttaa takaisin kirkkoihin ja kirkkotiloja remontoidaan niin, että tila mahdollistaa erilaiset kokoontumiset ja yksityisen hiljentymisen. Kirkkotilojen hiljaisuudelle ja kauneudelle annetaan taas arvoa.

Esimerkit maailmalta ovat rohkaisevia. Kansainväliset kokemukset ovat osoittaneet, että kirkkotilojen käytöllä voi olla ratkaiseva rooli yhteisöllisyyden vahvistamisessa. Monissa seurakunnissa eri puolilla Eurooppaa kirkkorakennuksen remonti ja uudenlainen hyödyntäminen ovat vaikuttaneet keskeisesti siihen, miten seurakunta koetaan ja millä tavalla siihen halutaan liittyä.

Meillä on vielä taloudellisia resursseja uudistaa kirkkotiloja viisaalla ja vastuullisella tavalla monipuoliseen käyttöön soveltuviksi. Samalla huolehdimme rakkaista ja arvokkaista kirkkorakennuksista, mutta ei vain seininä tai muuseoina, vaan elävinä kirkkoina tuleville sukupolville. Käsillä oleva muutos on mahdollisuus. Se vie meidät hyvällä tavalla perusasioiden äärelle, edellyttää kokeiluja, halua uudenlaiseen vuoropuheluun alueen ihmisten kanssa sekä uskoa ja rohkeutta. ■

Mari Leppänen

Kuva: Jani Laukkanen

Voittokin tuli kotiin

Seurakunta ja kunta houkuttelivat Punkalaitumelta maailmalle lähteneitä takaisin synnyinseudulle. Tule kotiin, kuului eläkeikäisille suunnattu kutsu.

Voittokin tuli, sillä EU-rahoitteinen maaseudun kehittämishanke pökkasi Turun arkkihiippakunnan Arkipöytä-palkinnon.

Taikayöntie on tuonut uusia asukkaita Punkalaitumen idyllisiin maaseutumaisemiin.

Kuva: Hanna-Mari Kamppikoski

Viime vuonna Punkalaitumelle muutti 108 uutta asukasta. Tuskin kaikki seurakunnan hallinnoiman hankkeen takia maisemaa vaihtoivat, mutta runsaasti julkisuutta saanut projekti toimi lisäkannustimena. Sympaattinen aihe nousi paikallisen, alueellisen ja jopa valtakunnallisen median lemmikiksi.

Valittua kohderyhmää harvoin niin tavoitellaan, mutta kirkkoherra **Irina Kaukinen** näkee eläkeläisissä huiman voimavaran: vireää, hyväkuntoista joukkoa, joka haluavat antaa aikaansa ja osaamistaan yhteiseksi hyväksi.

Kirkko elää nyt keskellä pitäjää entistä näkyvämmiin ja kuuluvammin.

– Ihmiset ovat löytäneet tiensä seurakuntaan, toimintamme on tullut laajaan tietoisuuteen. Suhtautuminen on muuttunut aiempaa myönteisemmäksi, Kaukinen iloitsee.

Jumalanpalveluselämän monimuotoistumisesta on kantautunut hyvää palautetta. Seurakuntavaalien äänestysprosentti 32,3 oli huipputasoa, aktiivisuus

selvästi nousi. Kaikenlainen jurnuttaminen ja huutelu ovat yleisesti vähentyneet.

Kaukinen kehuu vuolaasti hankevetäjä **Hanna-Mari Kamppikoskea** lämpimän ilmapiirin luomisesta.

– Hänellä on taito tuoda asioita esiin ilon ja hyvän kautta. Negatiivista puhetta on maailmassa niin valtavasti, että positiivisuuden ylläpitäminen on tervetullutta vastapainoa. Pienillä, kivoilla jutuilla on saatu paljon aikaa.

Rekrytointi onnistui Kaukisen mielestä nappiin. Palkattu hanketyöntekijä on markkinoinut Punkalaidunta ja innostanut väkeä erinomaisella tavalla. Kamppikoski itse kokee olleensa unelmaduunissa ja tehneensä merkityksellistä työtä. Aiemmin hän on toiminut tiedottajana, toimittajana ja seurakunnassa lähetyssihteerinä.

– Punkalaitumella pääsin oikeasti ihmisten vierelle ja yhteyteen. Sain käyttää kaikkia lahjojani, seurakunta ja kunta antoivat vapaat kädet ja kaiken tuen. Projektiluonteinen työ on hektistä, mutta parhaimmillaan siinä saa luoda jotakin ihan uutta ja ravistella vanhoja

Kuva: Juha Härmä

Hankevetäjä Hanna-Mari Kamppikoski (vas.) ja kirkkoherra Irina Kaukinen kilistävät onnistuneesta hankkeesta ja sen saamasta palkinnosta iloisina.

Punkalaitumenjoki.

totuttuja työtapoja. Siunaus tuntui olevan kaikessa, mihin ryhdyin. Ahkeran somettamisen lisäksi vierailin monenlaisissa tilaisuuksissa. Yhdellä risteilyllä kohtasin yli 2 000 eläkeläistä, Kampikoski summaa.

Kaikki ovet avoinna

Perinteisesti seurakunnat ovat viihtyneet omissa koloissaan ja lokeroissaan. Kaukinen kannustaa sieltä ennakkoluulottomasti ulos.

– Innovoikaa rohkeasti, visioikaa, suunnitelkaa, hakekaa rahoitusta. Yhteisöllisyys, yhdessä tekeminen ja innostuminen saavat ihmeitä aikaan. Seurakunta ei ole mikään erillinen saareke, vaan kaikki paikkakunnan seurakuntalaiset yhdessä. Meidän yhteistyökumppanimme oli kunta, mutta hankeosaamista voi olla myös järjestöissä ja yhdistyksissä.

Kamppikoski myötäilee. Hän uskoo, että hankkeiden avulla seurakunnat pystyvät viemään monenlaista tärkeää eteenpäin, jos on uskallusta tehdä asioita eri tavalla kuin ennen.

– Suosittelen lämpimästi tutustumista hankemaailman mahdollisuuksiin. Kun ensin selvittää raporttien ja tilastointien salat, sen jälkeen kaikki ovet ovat avoinna. ELY-keskuksen byrokratia saattaa viedä aikaa, mutta se vaiva kannattaa nähdä.

Kamppikoski pitää tärkeänä, että hän sai vetää hanketta kokopäiväisesti, ei jonkin toisen työn ohessa, kuten kunnissa vastaavatyypisiä asioita usein hoidetaan.

Tule kotiin -sivu Punkalaitumen kunnan verkkopalvelussa on hyödyttänyt sekä kuntaa että seurakuntaa. Facebookin yhteisösivulla on yli 600 tykkääjää. Hankkeen monipuolisia, elämän koko kirjon sisältäviä tari-

Kuva: Hanna-Mari Kampikoski

noita ja juttuja on somessa jaettu ahkerasti, on annettu sydämiä, kommentoitu ja kutsuttu kavereita.

Punkalaitumen seurakunta on ennenkin toiminut yhteistyössä kunnan kanssa, nyt entistä tiiviimmin. Kumppaneina oli myös paikallisia yrityksiä.

Kirkkoherra Kaukista huvittaa kysymys, mikä vuoden aikana eniten yllätti.

– Eihän minulla ollut mitään kokemusta tällaisesta hankkeesta tai käsitystä, mitä siitä voi seurata. Lähdimme liikkeelle kokeilumiehellä, ajatuksena, että kaikki on kuitenkin kotiinpäin! ■

Pirjo Silveri

Kotikirkosta kotoinen kirkko

Liedon kirkko on menossa remonttiin ensi vuonna. Tavoitteena on, että kirkkotilaa voisi käyttää nykyistä monipuolisemmin.

Yhä useammassa seurakunnassa on ryhdytty pohtimaan tilankäytön tehostamista ja samalla huomattu, että meilähän on tuossa aika hieno kirkko, jossa voisi ehkä tehdä muutakin kuin pitää jumalanpalveluksia. Niin myös Liedossa, jonka keskiaikainen kirkko on menossa remonttiin ensi vuonna.

Liedon kirkko on kaunis mutta vaatimaton keskiaikainen harmaakivikirkko, mistä syystä sen tilojen uudelleen ajattelu on haastavaa. Mitään ylimääristä ei oikein ole. Tai no, melkein mitään: sata vuotta sitten alttarin taakse rakennettiin niin kutsuttu pikkukirkko, muutaman kymmenen neliön suuruinen lisätila, joka olisi helposti erotettavissa esimerkiksi lasiovin muusta kirkosta, jolloin se voisi toimia vaikka pienenä juhla- tai kerhotilana. Sieltä pääsee kätevästi ulos pihallekin.

– Jos kirkko olisi isompi, houkuttelisi keskittää enemmän tiloja sinne. Tiedän, että tällä hetkellä monissa seurakunnissa on samantapaisia ajatuksia ja suunnitelmia pöytälaatikossa, miettii kirkkoherra **Risto Leppänen**.

Se ei Liedossa kuitenkaan onnistu, joten seurakunta rakentaa paraikaa myös uutta rakennusta, jonne tulee työhuoneita ja yhteiskäyttötiloja. Uudisrakennuksessa on myös kerhotila, mutta kun alun perin suunniteltiin tuhannen neliön uudisrakennusta, niin siitä tulee lopulta vain 500 neliötä. Myös kirkkotilaa halutaan jatkossa hyödyntää enemmän ja monipuolisemmin.

– Uudet tilat on suunniteltu niin, että niissä voisi toimia joku muukin kuin seurakunta. Jos siis joskus tulee

eteen tilanne, että niitä ei tarvita tai niistä pitää luopua, ne on helpompi myydä. Vastaavasti kirkko on joka tapauksessa sellainen, joka pysyy, joten on hyvä jos sinne pystytään siirtämään toimintaa, sanoo seurakuntapastori **Outi Tukia-Takala**, joka on vastikään tehnyt ylemmän pastoraalityönsä kehittämishankkeen remontiin liittyen.

Kulkukortilla kirkkoon?

Risto Leppänen tiivistää omat ajatuksensa kirkon remontoinnista kolmeen: kirkon pitäisi olla esteetön, pyhä ja tiloiltaan muuntuvainen.

– Esteettömyys on iso arvo. Nyt alttariosa on kolme askelta korkeammalla kuin kirkkosali ja kun ihmiset tulevat esimerkiksi ehtoolliselle, niin pyörätuolilla ei alttarille pääse ja etenkin ikäihmisillä on hankalaa. Liian usein portaissa kompuroidaan. Lattia pitäisi siis palauttaa yhteen tasoon – mitä se itse asiassa oli ennen 1970-luvun remonttia.

Leppänen haluaa kuitenkin ajatella esteettömyyttä laajemmin:

– Kirkon pitäisi olla ensisijaisesti seurakuntalaisten tilaa. Me työntekijäthän olemme se ensimmäinen este kirkkoon tulemiselle: jos joku vaikka haluaisi tulla ilta-aikaan käymään, niin pitää saada työntekijä avaamaan ovet. Eli ei kirkkoon voi noin vain tulla. Se on asia joka pitäisi ratkoa jotenkin. Yksi mahdollisuus voisi olla jonkinlainen kulkukortti – vähän samaan tapaan kuin kirjastoissa.

”

Kirkon pitäisi olla
esteetön, pyhä
ja tiloiltaan
muuntuvainen.”

Siinä toki sitten on omat ongelmansa. Ei se paljon lohduta, että tiedetään kenen kulkukortilla on tultu, jos historialliset veistokset ovat hävinneet. Tosin kirkon saavutettavuus helpottuisi kyllä jo sillä, että toimintaa olisi enemmän, koska silloinhan kirkko olisi lähtökohdaisesti auki enemmän.

Pyhyiden tulee säilyä

Toinen kirkon käytön lisäämiseen liittyvä kysymys koskee pyhyttä – tai hiljaisuutta. Ei kirkkoon voi tulla kuin kunnanvirastoon. Jos siellä sitten on monenmoista kerhoa, niin muuttuuko se arkiseksi? Tuleeko siitä paikka jossa ei enää voi hiljentyä?

Ei saa tulla:

– Pitäisi ajatella se niin, että on arvo kokoontua kirkossa ja siihen sisältyy se, että kirkkotila on erilainen kuin mikään muu – kirkossa astutaan Jumalan eteen. Mutta ei monikäyttöisyyden tarvitse mielestäni pois sulkea pyhyttä, Leppänen miettii.

Tukia-Takala on samoilla linjoilla:

– Eikä pyhyys ole pelkkää hiljaisuutta. Minä esimerkiksi haluan tuoda kirkkoon lapsia ja perheitä ja toki silloin on myös vähän meteliä. Toisaalta esimerkiksi tapaninpäivänä oli järjestetty lapsille kirkkoon kaikenlaista toimintaa, mutta yksi lapsi halusi vain istua ja katsella. Hän vaikuttui pelkästä tilasta. Se oli hauskaa nähdä.

Kolmas remonttipointti on muunneltavuus. Kirkon pitäisi olla sellainen, että se joustaisi erilaisten tilaisuuksien edessä:

– Mutta sekään ei saisi olla sellaista, että kirkkosalissa irtotuolit kolisevat ja leikitään jatkuvasti jotain tuolileikkiä. Toisaalta ei penkkien tarvitse olla pultattu lattiaan. Esimerkiksi konserteissa voisivat penkit hyvinkin olla vähän toisin, Leppänen sanoo.

Yhdessä tehty

Edellä mainittuun pyhyteen liittyy myös suurempi ajattelutavan muutos:

– Seurakuntalaisille on opetettu, että kirkkoon tullaan olemaan hiljaa ja kuuntelemaan kun pappi puhuu. Hyppäys siihen, että yksilölliset tarpeet huomioidaan, on iso. Olisi tärkeää osata yhdistää nämä kaksi. Kyse on siitä, että miten luoda siitä ihmisen kokoinen paikka, Tukia-Takala miettii.

Tähän liittyen Liedon kirkossa on tarkoitus tehdä muutamia varsin konkreettisia muutoksia: Alttarin paikka voisi siirtyä keskemmälle kirkkoa. Risto Leppänen miettii, että alttari voisi olla vaikka veistetty kivi – lietolainen, paikallinen:

– Olisi mukavaa, jos kirkon remontissa voisi huomioida paikallisia materiaaleja ja olisi ihanteellista, jos me seurakuntana voisimme jotenkin konkreettisesti osallistua rakentamiseen. Että kirkko olisi yhdessä tehty.

Alttarin siirron ideana on, että se olisi keskellä ja ihmiset sitten siinä ympärillä.

– Pappi olisi seurakuntalaisten keskellä, ja ihmiset voisivat katsoa toisiaan eivätkä toistensa niskoja – toki säilyisi myös paikkoja, joissa voisi halutessaan olla pylvään

Kuvat: Timo Jakonen

Risto Leppänen ja Outi Tukia-Takala
miettimässä kirkkotilaan mahdollisesti
tulevia muutoksia.

Kirkkotila avautuu
-seminaari Liedon kirkossa
20.5. klo 9.30–15.30.
Tervetuloa keskustelemaan
ja kuuntelemaan.
Katso tarkempi ohjelma
sivulla 18.

takana omassa rauhassa. Idea olisi, että alttarille näkisi joka puolelta. Saarnastuoli olisi lähempänä nykyistä urkuparvea. Ehkäpä nykyinen urkuparvi muotoillaan uudelleen tai puretaan kokonaan ja silloin urut siirretään toiseen paikkaan. Parvi on 1970-luvulta ja se madaltaa kirkkosalia ja sellaisenaan heikentää akustiikkaa sekä pimentää kirkkoa.

Kirkkokahvit helpommin kirkkoon

Liedon kirkkovaltuuston puheenjohtaja **Seppo Mikkosen** mielestä on vain hyvä asia, että kirkkotilaa ajatellaan uudelleen:

– Seinille ja pilareille ei tietenkään tehdä mitään, joten ei siinä suurta pyhäinhäväistystä edes voida tehdä. Monikäyttöisyys on kuitenkin mahdollottoman hyvä asia tulevaisuutta silmällä pitäen.

Kritiikkiäkin on tullut jo ennen kuin mitään on edes tehty:

– Olen koettanut toppuutella, että odotetaan ne suunnitelmat nyt ensin. Kyllä arkkitehdit osaavat ajatella, mi-

kä kirkkoon sopii ja mikä ei. Mutta ei kaiken tarvitse olla aina samalla lailla. Toivoisin, että kirkko voisi olla tulevaisuudessakin keskeinen ja ihmisille läsnä oleva paikka. Ei se kirkon pyhyttä pilaa, jos siellä on monipuolista toimintaa, Mikkonen miettii.

Itse asiassa suurimmat muutokset taitavatkin olla henkisiä. Itse kirkkorakennus on tietenkin suojeltu, ja toisaalta 70-luvun remontin jäljiltä ei esimerkiksi enää ole alkuperäisiä penkkejä, joten siirtyminen uusiin lienee mahdollista. Lasiovien asentaminen uuden ja vanhan puolen väliin tuskin on ongelma. Ja jos kirkkosalin lattia tehdään yhteen tasoon, niin silloin itse asiassa palautetaan alkuperäinen asu.

Yksi toive olisi, että kirkkokahvit voisi jatkossa helpommin organisoida ja juoda kirkossa:

– Ennen vanhaan ne ovat olleet itsestään selvästi seurakuntatalolla ja koska sinne on pari sataa metriä matkaa, puolet väestä katoaa yleensä muualle. Tilanne olisi toinen, jos kirkossa olisi pöytiä ja tuoleja ja vaikka pieni keittiökaappi, Outi Tukia-Takala sanoo.

Myös esimerkiksi pienten häiden tai vastaavien jälkeen olisi mahdollista pitää kahvilaisuus kirkossa saman tien. Ja miksei siellä voisi olla vaikka nuorten iltaa tai perhekerhoa.

Iso asia on, että mikäli kirkossa aletaan viettää enemmän aikaa, sinne pitää saada vessa. Liedossa se ehkä onnistuisi, jos puhkaistaisiin kirkon myöhemmin rakennetun lisäsiiven seinään reikä ja tehtäisiin ikään kuin jatkeeseen jatke. Pienen kirkon ongelma on, että kun kirkkosaliin vessaa ei voi laittaa, niin vaihtoehtoja on vähän. Yksi mahdollisuus on rakentaa wc-tilat tapuliin. Samalla tulisi tilat kesäkahvilalle.

Hitaasti hyvä tulee

Remonttia on suunniteltu jo vuosien ajan. **Mika Pajunen** teki hankkeesta teologisen taustaselvityksen, jossa pohdittiin symbolien – kuten vaikka saarnatuolin tai alttarin – paikkoja ja sitä, miten ne asettuvat tilan historiaan ja miten niitä voisi uudistaa. Outi Tukia-Takalan pastoraalityössä puolestaan karotoitettiin seurakuntalaisten ajatuksia. Päällimmäisenä oli toive, että kirkkoon olisi helppo tulla ja että se olisi kodikas, siellä olisi helppo liikkua ja pyhyys säilyisi:

– Toisin sanoen sellainen yksilöiden huomaamisen tarve nousi esiin. Jännää oli, että vaikka kysely tehtiin nimenomaan remontiin liittyen, vastauksissa ajatukset siirtyivät kirkkoon yhteisönä. Eli kirkko ei suinkaan ole pelkkä rakennus, Tukia-Takala sanoo.

Tällä hetkellä hankesuunnitelma on tehty ja erilaisia luonnoksia ja ideoita on paljon. Parhaillaan on menossa arkkitehtien kilpailutus. Se tehdään niin sanotulla rajoitetulla kilpailumenettelyllä, mikä tarkoittaa, että toimistot tekevät jo ensimmäisessä vaiheessa luonnoksen. Valintakriteereissä painaa hinta 40 %, tekijöiden kokemus Museoviraston alaisten hankkeiden parissa 30 % ja 30 % riippuisi luonnoksen toivuudesta.

Kirkkoherran mielestä suuri oivallus prosessissa oli ajatella kirkkoa keskiaikaisina seininä: että mitä kaikkea niiden sisällä voisi olla:

– Eihän tila ole meidän – siis kirkon – sanoma. Päinvastoin, meillä on viesti, elämä ja toimintaa, joille kirkkorakennus antaa paikan. Pitää muistaa, että kun täällä on ihmisiä ja elämää, silloin säilyy myös se kulttuurihistoria, Leppänen sanoo ja jatkaa:

– Liedossa on sikäli hyvä tilanne, että kirkko on 1970-luvun remontin jäljiltä suhteellisen hyvässä kunnossa, eikä asioilla ole ollut tulenpalava hoppu. Meille on myös viisaasti sanottu, että älkää kiirehtikö tätä asiaa, prosessi on hidask. ■

Roope Lipasti

Pomarkussa remontilla haetaan yhteisöllisyyttä

■ **Pomarkun kirkko** täyttää sata vuonna 2021. Juhl原因 varten kirkkoa vähän päivitetään – suunnitelmat on tehty ja rahoitusta haettu. Jos kaikki sujuu, kuten toivotaan, synttärjuhlaan mennessä on kaikki kunnossa.

Noormarkun seurakunnan kappalainen **Hannu Anttoora** kertoo, että taustalla on sekä kirkon lisääntynyt käyttö että seurakuntalaisten toive, että messu olisi seurakuntaelämän keskus ja että sen ohessa voitaisiin olla yhdessä kirkkokahvien tai ihan yleisen seurustelun merkeissä. Remontilla on siten yhteisöllisyyttä ja toiminnallisuutta lisäävä tavoite.

– Tarkoituksena olisi avata kirkon takaosaan tilaa ottamalla vähän penkkejä pois ja hankkimalla sinne pöytiä. Myös pyhäkoulu on siirtynyt messun yhteyteen kirkon sakastiin, Anttoora kertoo.

Iso uudistus olisi inva-vessan rakentaminen:

– Se tulee kirkon pohjoisristiin ja vastaavasti sitten eteläristiin tulee työntekijälle työskentelypaikka. Se taas mahdollistaa sen, että kirkko voi olla paremmin auki, kun joku on aina paikalla.

Seurakuntalaisten toiveet huomioon

Pomarkun kirkossa sakasti on kohtuullisen iso, joten myös sinne tehdään pieniä muutoksia, jotta sitäkin voisi käyttää työtilana. Esimerkiksi toimituskeskusteluille se sopisi hyvin.

– Kirkkosalissa penkkien paikkoja muutellaan niin, että kirkon etuosan penkit ovat irtotuoleja, jolloin jää enemmän tilaa musiikki-ryhmille ja kuoroille. Samalla satsataan äänen-toistoon, ettei bändeillä mene aina tuntia kamojen kasaamiseen ennen treenejä. Konsertit ovat

Kuva: Mikko Jokinen

Hannu Anttoora.

kuitenkin sivuosassa, ennen kaikkea on tarkoitus helpottaa messumusiikin esittämistä, Anttoora kertoo.

Muutokset liittyvät seurakuntalaisten toiveisiin ja yhteisöllisyyden vahvistamiseen, mutta pragmaattisempiakin syitä on:

– Nykyiset toimitilamme ovat rakennuksessa, jota tuskin enää voi korjata. Jos siis tiloja voi saada kirkkoon, niin se on hyvä sekä taloudellisesti että siksi, jotta kirkkoa

voidaan pitää paremmin auki. Meillä kirkkoväki on tottunut siihen, että kirkkoa käytetään monipuolisesti ja pääsääntöisesti tykännyt siitä, että kirkossa vaikka syödään riisipuuroa adventin aikaan tai konsertissa on nonstop-kahvit. Hyvät kokemukset ovat pohja sille, että kirkko on kuin koti, jossa on sekä juhlavia hetkiä että rentoa yhdessä oloa. ■

Roope Lipasti

Kirkkotila avautuu

Seminaari Liedossa 20.5.2019

🕊️ Turun arkkihiippakunta, Kirkkohallitus, Museovirasto ja Helsingin yliopiston teologinen tiedekunta ovat valmistelleet *Kirkkotila avautuu* –seminaarin, jonka tavoitteena on avata keskustelu kirkkotilojen monipuolisesta käytöstä. Esimerkiksi on nostettu ajankohtainen Liedon kirkon peruskorjaus, joka tulee toimimaan erinomaisena pilottina keskustelulle ja kokeilulle. Seminaari näyttää myös toiveen eri tahojen joustavasta yhteistyöstä.

Evangelis-luterilaisen kirkon tulevaisuuskomitean mukaan toimintakulttuurin uudistaminen on avainasemassa kirkon kehittämisessä. Kirkon on siirryttävä työntekijäkeskeisestä ajattelutavasta seurakuntalaisten roolia korostavaan ajatteluun.

Kirkkohallituksen asettama työryhmä on valmistellut suunnitelmaa kirkkotilojen kehittämisestä yhteisön keskuksiksi yhteistyössä Museoviraston kanssa. Seurakunnan toimitilojen kohdalla se tarkoittaa tilaisuuksien hoitamisvastuun siirtämistä ja avainten luovuttamista yhä enemmän seurakuntalaisille. Siihen liittyy olennaisesti kirkkojen käytön kehittäminen.

🕊️ Ilmoittaudu seminaariin 5.5.2019 mennessä hiippakunnan verkkosivujen kautta!

Liedon Pyhän Pietarin kirkko

Kirkkotie 14, 21420 Lieto
20.5.2019 klo 9.30–16.00

Ohjelma

- 09.30 Ilmoittautuminen ja aamukahvit
- 10.00 Seminaarin avaus
Kodikas pyhä tila
Piispa Kaarlo Kalliala, Turun arkkihiippakunta
- 10.20 Case Lieto – Liedon kirkko muutoksessa
Kirkkoherra Risto Leppänen,
pastori Outi Tukia-Takala ja suntio Elina Tupala,
Liedon seurakunta
- 10.40 Kirkkotila ja kirkolliset toimitukset Liedon kirkossa
keskiajalta nykypäivään
Professori Jyrki Knuutila,
Helsingin yliopisto teologinen tiedekunta
- 11.00 Kirkko pyhimyksen kotina. Kirkkotila ja
keskiaikaiset pyhiinvaeltajat?
Yliopistolehtori Tuomas Heikkilä,
Helsingin yliopisto teologinen tiedekunta
- 11.20 Kirkkorakennus muutoksessa – miten
arvot ja tarpeet kohtaavat?
Arkkitehti Hanna Lyytinen
- 11.40 Keskustelu aamupäivän teemoista
- 12.00 Lounas
- 13.00 Suojella, käyttää ja kehittää
Kirkkoantikvaari Heikki Ranta, Lundin hiippakunta
- 13.30 Kirkollisen kulttuurin ja olemisen muutokset
Jumalanpalveluselämän kouluttaja Juhani Holma,
Kirkkohallitus
- 14.00 Iltapäiväkahvit
- 14.20 Saman katon alle – kirkkotilatyöryhmä ja
kulttuuriperinnön näkökulma
Yliarkkitehti Sirkkaliisa Jetsonen, Museovirasto
- 14.40 Kirkollisen kulttuuriperinnön arvot ja merkitys –
Voidaanko museoista palauttaa kirkkojen irtaimistoa
Professori Heikki Hanka, Jyväskylän yliopisto
- 15.00 Loppukeskustelu
- 15.30 Seminaarin päätös – Mitä tästä jäi käteen?
Pääjohtaja Juhani Kostet, Museovirasto

Vapaaehtoisuus

on merkityksellistä ja vaikuttavaa

Yhdessä tekeminen rikastuttaa koko seurakuntaa. Sen mahdollistavat työntekijät, jotka kutsuvat, kouluttavat ja tukevat vapaaehtoisia. Tällöin työntekijä muuttuu ohjelman järjestäjästä vapaaehtoisten toiminnan mahdollistajaksi ja koordinoijaksi.

Realismi ja toivo: seurakunnat muutoksessa -hanke tukee toimintakulttuurin muutosta vahvistamalla osallisuutta ja vapaaehtoisuutta.

Yksityiskohta Hannu Konolan lasiteoksesta Pyhän Henrikin Taidekappelissa Hirvensalossa.

■ ”Seurakunnan työntekijän rooli on olla pääasiassa kouluttaja vapaaehtoisille, jotka tekevät yhdessä”, sanoo kirkkoherra **Timo Hukka**. Tämä rooli tuli hänelle tutuksi, kun hän työskenteli seitsemän vuoden ajan kirkkoherrana Amerikan luterilaisessa seurakunnassa Floridassa.

”Olen monin tavoin tyytyväinen Salon seurakunnan nykyiseen runsaaseen vapaaehtoistoimintaan, jossa seurakuntaa rakennetaan yhdessä vapaaehtoisten kanssa. Meillä on Suomessa kuitenkin vielä paljon tehtävää siinä, miten seurakuntalaiset kantavat vastuuta yhdessä ja millainen on seurakunnan työntekijän rooli. Voimme ottaa esimerkkiä järjestöistä, joissa jäsenet kantavat vastuuta tekemällä ja työntekijä koordinoi toimintaa”, kuvaa Salon seurakunnan kirkkoherra Timo Hukka.

Realismi ja toivo -hanke tukee seurakuntia

Arkkihiippakunnan Realismi ja toivo: seurakunnat muutoksessa -hankkeen tavoitteena on tukea seurakuntia toimintakulttuurin muutoksessa vahvistamalla osallisuutta ja vapaaehtoisuutta.

Ennusteiden mukaan kirkon jäsenmäärä hupenee ja samalla työntekijöiden määrä väistämättä vähenee. Talouden laskevat luvut ovat realismia, joka suuntaa seurakuntia muutokseen.

Toivo avautuu kirkon ydinsanomassa, mutta löytyy myös toimintatavoista, joissa seurakuntalainen voi helpommin liittyä mukaan, toimia työntekijän rinnalla ja kokea oman tekemisensä ja olemisensä merkitykselliseksi.

Hanke on alkanut vuoden alusta seurakuntakyselyn ja projektisuunnitelman suunnittelulla. Kysely tuotetaan yhteistyössä Kirkon tutkimuskeskuksen kanssa ja sen tulokset ovat käytettävissä 16.5.2019, jolloin hanke avataan arkkihiippakunnan johtavien viranhaltijoiden ja luottamushenkilöpuheenjohtajien päivässä.

Vapaaehtoistyön hyvät käytänteet ja hankkeen aikana syntyvät kokemukset ja menetelmät avataan hankkeen viestinnän kautta. Osallisuuden tukemista ja vuorovaikutusosaamista kehittävät koulutukset tukevat hankeseurakuntien vapaaehtoistyön kehittämistä. Vapaaehtoistyö voi näyttäytyä hyvinvointina, vertaistukena ja vastavuoroisuutena sekä syrjäytymisen ehkäisyssä ja merkityksenä arjen toiminnalle.

Mukaan hankeseurakunnaksi

Hankeseurakunniksi sitoutuvia seurakuntia rohkaistaan kehittämään jumalanpalveluselämään, koko seurakunnan toimintaa sekä kaste ja osallisuus -teemaa. Seurakunta voi valita näistä osa-alueista yhden ja saada menetelmien kokeiluun ja kehittämiseen hankkeen verkoston ja kapitulin tuen.

Kiinnostuneita hankeseurakuntia on jo mukana. Esimerkiksi Salon ja Raision seurakunnat tuottavat vapaaehtoistyön laatukäsikirjaa yhteisessä koulutuksessa. Käsikirjassa tarkastellaan rekrytinnista lähtien kaikkia osa-alueita, joita seurakunnan vapaaehtoistoiminnan tarkoituksenmukainen järjestäminen edellyttää. Valmistuessaan käsikirja voi toimia mallina muille. Jumalanpalveluselämän ja kirkkotilojen monimuotoista kehittämistä on aloitettu esimerkiksi Liedossa, ja Naantalin seurakunta aloittaa kehittämisen diakonian vapaaehtoistoiminnasta.

Hankeseurakunnaksi voivat ilmoittautua mukaan niin pienet kuin suuret seurakunnat ja yhtymät, jotka haluavat kehittää toimintaansa ja suuntautua toimintakulttuurin muutokseen.

Kasvu seurakuntalaiseksi ja vastuunkantajaksi

Miten seurakunnan jäsen tai potentiaalinen jäsen voi kasvaa tekijäksi, toimijaksi ja vastuunkantajaksi seurakunnassa? Realismi ja toivo -hankkeen yksi osa-alue on kaste ja osallisuus, jossa on tavoitteena vahvistaa alueen ihmisten kasvua seurakuntalaisiksi kaikissa ikäryhmissä.

Valtakunnallisessa kirkon Kaste ja kummius -hankkeessa luodaan polkua kristillisen identiteetin vahvista-

Kuvat: Jani Laukkanen

miseksi 0–22-vuotiaiden elämässä. Hankkeen löydöt ja suuntaviivat kasvun polusta hyödyttävät myös arkkihiippakunnan seurakuntia toiminnan suunnittelussa.

Verkostoitumalla löytyy uusia tekijöitä ja kumppaneita

Seurakunta voi kutsua jäseniään ja potentiaalisia uusia jäseniä erilaisiin toimintoihin, kuten jumalanpalveluselämään, säännölliseen viikkotoimintaan ja erillistapahtumiin. Liittymällä ympäröiviin yhteisöihin, paikallisiin järjestöjen ja yhdistysten toimintaan seurakunta taas avautuu ulospäin. Vuorovaikutuksessa luodaan kumppanuuksia, jossa eri osapuolet antavat aikaa ja osaamistaan yhteiseksi hyväksi. Mikä tahansa vuorovaikutus ei kuitenkaan johda toimivaan yhteistyöhön. Hyvä vuorovaikutus edistää yhteistyötä, on aktiivista ja tavoitteellista.

Porin seurakuntien diakoniatyöntekijät vastaavat vuosittaisen Suvivirsitapahtuman rakenteesta, kun taas vapaaehtoiset Porin Ässät ja Porin Pesäkarhut -seuroista vastaavat palvelukotien vanhusten kuljettamisesta tapahtumaan,

”

Merkityksellisyyskokemus ja vastuun kantaminen voivat toteutua, kun vapaaehtoinen kokee olevansa riittävän kykenevä tehtävään ja saa itsenäisesti säädellä toimintaansa sekä kokee kuuluvansa johonkin yhteisöön tai kokonaisuuteen, jonka kannalta hänen toimintansa on mielekästä.”

kertoo Porin seurakuntien diakoniasihtööri **Ulla Kallio**. Yhteistyötä on siivittänyt halu tehdä hyvää yhdessä ja verkostona tekeminen on mahdollistanut pyörätuolessa oleville vanhuksille osallistumisen. Samalla seurukset saavat näkyvyyttä omalle toiminnalle vastuullisena toimijana yhteiskunnassa.

Verkostoitumalla alueen yritysten ja yhteisöjen kanssa voidaan saada selville, mitä ihmiset todella kaipaavat, osaavat ja haluavat seurakunnassa tehdä. Toiminta voi silti olla sovussa seurakunnan arvojen ja työn lähtökohdan kanssa.

Innostusta ja yhteisöön kuulumista voidaan tukea

Ihmiset motivoituvat tekemään hyvää eri syistä. Motiivina voi olla tarve kantaa vastuuta tai tarve liittyä johonkin yhteisöön ja sen elämään. Tällöin osallisuutta määrittävät yhteisöön kuulumisen elementit, kuten kuulluksi tuleminen ja mahdollisuus vaikuttaa yhteisössä sekä yhteisöön hyväksytyksi tuleminen. Osallisuuteen kuuluu myös tunne oman toiminnan ja ajatusten merkityksestä ja vaikutuksesta sekä mahdollisuus toimia kiinnostuksen mukaan. Osallisuus eri muodoissa on monimuotoista ja siksi vapaaehtoistyön koordinointi ei ole helppoa.

”Työntekijän on tärkeää miettiä, miten asemoi itsensä, kun kohtaa vapaaehtoisen, jotta siitä välittyisi kysymys, tehdäänkö yhdessä?” pohtii tuottaja **Tiina Putkinen** Kirkkopalveluista. Vapaaehtoistyön tutkimuksessaan Putkinen haastatteli Yhteisvastuukeräyksen keräyspäälliköitä vapaaehtoisten innostamisesta. Innostusta voidaan tukea kiinnittämällä huomiota neljään tekijään: tunne luottamuksesta, tehtävän merkityksellisyys, yhteisöllisyys ja kiittäminen.

Seurakuntalainen voi kokea esimerkiksi messun suunnitteluryhmään kuulumisen merkitykselliseksi, ja haluaa tehdä siihen liittyviä valintoja ja päätöksiä sekä kantaa niistä vastuun. Tämä voi toteutua, kun seurakunnan vapaaehtoinen kokee olevansa riittävän kykenevä tehtävään ja saa riittävän itsenäisesti säädellä toimintaansa ja sen etenemistä sekä kokee kuuluvansa johonkin yhteisöön tai kokonaisuuteen, jonka kannalta hänen toimintansa on mielekästä. ■

Minna Törrönen

Lähteet:

Huomo, V.

Osallistumisesta osallisuuteen – yksittäisistä käytännöistä kohti osallisuuden kulttuuria, teoksessa *Kirkon kasvatusta vuonna 2030. Kristillisen uskon välittymisen haasteita ja mahdollisuuksia*. Kirkon tulevaisuusselonteko 2018.

Meriluoto, T. ja Marila-Penttinen, L.

Mikä osallisuus, mikä kokemusasiantuntijuus, teoksessa *Osallisuus. Osallisuuden ja kokemusasiantuntijuuden käsikirja*. Ensi- ja turvakotien liitto. 2015.

Putkinen, T.

Innostuksen tukeminen vapaaehtoistyössä: Case: Yhteisvastuukeräys. Hämeen ammattikorkeakoulu. 2018.

Turun arkkihiippakunnan tuomiokapitulin kehittämistoiminnan painopistesuunnitelmat 2019-2020

Törrönen, M.

Vuorovaikutussuhteiden konsultointi -koulutusmateriaalit. Tampereen yliopisto. 2018.

Kuva: Jani Laukkanen

Realismi ja toivo

seurakunnat muutoksessa

Hankkeelle luotu visuaalinen ilme tukee viestinnässä. Sen avulla nostetaan esille arkkihiippakunnan hyviä käytänteitä vapaaehtoistyössä.

Kenen kirkko?

Tulevaisuuden ennustaminen ei ole helppoa. Kirkon tutkimuskeskus on kuitenkin tehnyt seurakuntien käyttöön erilaisia tulevaisuusennusteita ja analysoi muutokseen vaikuttavia tekijöitä. Ennusteiden mukaan kahden vuosikymmenen kuluttua kirkkoon kuuluu valtakunnallisesti alle 50 prosenttia. Käynnissä on muutos kansankirkosta vähemmistökirkon asemaan.

■ **Suomen evankelis-luterilainen kirkko** ei ole tilanteessa yksin. Meillä on ollut hyvin aikaa valmistautua edessä olevaan murrokseen, sillä monet kansainväliset liikehdinnät vaikuttavat meihin Euroopassa viimeisinä. Voimme oppia kehityskulusta muilta pohjoismailta ja samalla on tärkeää tunnistaa Suomessa vaikuttavat erityispiirteet.

– Kirkon jäsenyyteen sitoutumisen ja kirkon toimintaan osallistumisen tunnusluvut kertovat yleisestä maallistumiseen liittyvästä kehityskulusta, joka läpäisee yhteiskunnan varsinkin Euroopan maissa, pois lukien lähinnä muutamia vahvasti katoliset maat. Lisäksi ne kertovat yksilöllistymisestä ja siitä, että ihmisten uskonnollisuus ja hengellinen etsintä eivät välttämättä kiinnity kirkkoon vaan ne hajautuvat moneen eri suuntaan, kertoo Kirkon tutkimuskeskuksen tutkija **Veli-Matti Salminen**.

Veli-Matti Salmisen tutkimuskohteena on kirkko ja kansalaisyhteiskunta, erityisesti hän tutkii yhteiskunnallista vaikuttamista ja vapaaehtoistyötä.

– Teemme tutkimusta sillä pyrkimyksellä, että sen tuloksia hyödynnetään kirkossa ja muuallakin yhteiskunnassa. Tutkimusaiheidemme taas tulisi nousta kirkon ja yhteiskunnan arjesta ja todellisuudesta, Veli-Matti toteaa.

Suomi on seurailut kirkon jäsenkehityksessä ja kirkollisten toimitusten suosiossa muita Pohjoismaita, joissa myös luterilaisella kirkolla on ollut vahva asema yhteiskunnassa.

– Suomessa kirkon institutionaalisen aseman heikkeneminen on havaittavissa varsinkin siinä, että alle puolet kaikista avioliitoista solmitaan kirkallisesti, Veli-Matti kertoo.

– Toinen viime vuosien muutos on se, että kastettujen lasten osuus syntyneistä on pienempi kuin kirkkoon kuuluvien osuus väestöstä. Yhä suurempi osa kirkkoon kuuluvistakaan vanhemmista ei siis välttämättä kasta lapsiaan kirkon jäseniksi.

Uutta on myös se, että vaikka ensimmäinen lapsi on kastettu, toista ei enää välttämättä kasteta. Yhä useampi vanhempi sanoo, että lapsi saa aikanaan itse valita. Muutokset esimerkiksi lasten kastamisessa kirkon jäseniksi, rippikoulun käymisessä tai kirkollisen avioliiton solmimisessa ovat yllättäviäkin suhteutettuna siihen, että suomalaisten arvot eivät ole muuttuneet yhtä nopeasti.

– Arvotutkimuksissa ilmaistaan usein vahvaa kannatusta esimerkiksi avioliiton kirkolliselle siunaamiselle, kirkon tekemälle kasvatustyölle tai kristilliselle lähimmäisenrakkaudelle. Vaikka kirkkoa ja sen toimintaa arvostetaan, omassa elämässä tehtävien valintojen suhteen kuitenkin kirkon merkitys jää usein etäiseksi, Veli-Matti huomauttaa.

Työnkuvat muuttuvat

Jäsenmäärän vähenemisestä johtuva kirkollisverokertymän pieneneminen näkyy seurakunnissa viiveellä. Ensi vuosikymmenellä taloudelliset resurssit ovat kuitenkin jo selvästi pienemmät. Seurakuntien pitää suunnitella toimintaa pienemmällä työntekijäjoukolla. Samaan aikaan, kun palkatun henkilöstön määrä vähenee, työntekijöiltä kuitenkin edellytetään yhtä laajempaa osaamista. Tulevina vuosikymmeninä työnkuvat muuttuvat ja vanhoilta työaloilta siirrytään laajempaan työotteeseen. Tulevaisuuden kirkon työntekijöiden valttikortteja ovat

”

Vapaaehtoisuus ja ammatillisuus toimivat parhaiten vuorovaikutuksessa.”

Veli-Matti Salminen

vahva kirkon uskon ymmärrys, muutosvalmius ja joustavuus, digiosaaminen sekä viestintä- ja koordinoitaitaidot. Töitä pitää osata tehdä verkostoissa ja yhteistyössä monenlaisten eri tahojen kanssa.

Veli-Matti Salminen rohkaisee kiinnittämään entistä enemmän huomiota siihen, miten osallistaa mukaan niitä jäseniä, jotka toiminnassa vielä ovat mukana.

– Vapaaehtoisia seurakuntalaisia tarvitaan toiminnan suunnitteluun ja toteuttamiseen joka tapauksessa huolimatta siitä, vähenevätkö resurssit. Tänä päivänä me jo puhumme vapaaehtoisuudesta ja yhteisestä vastuunkannosta, mutta tulevina vuosikymmeninä elämme todeksi sen, että työntekijöistä tulee yhä enemmän mahdollistajia, jotka toimivat tiiviissä yhteistyössä vapaaehtoisten kanssa.

– Vapaaehtoisuus ja ammatillisuus toimivat parhaiten vuorovaikutuksessa, Veli-Matti toteaa.

– Vaikka vapaaehtoistyö paikkaa tietyn osuuden seurakunnan palkallisesta työpanoksesta, se ei tarkoita, että seurakunta voisi vetäytyä sieltä, missä vapaaehtoistyötä tehdään. Seurakuntalaisten osallisuus toiminta kulttuurin muutoksen kaltaisissa prosesseissa edellyttää yhteisiä foorumeja, joissa toimintaa suunnitellaan ja kehitetään. Näkisin, että myös seurakunnan toiminnan arvopohjasta käytävä keskustelu voisi luoda pohjaa työntekijöiden ja seurakuntalaisten paremmalle kohtaamiselle ja osallistumisen mielekkyydelle. ■

Mari Leppänen

Ole minulle kallio

Rukous keskellä työpäivää

E: Herra, avaa minun huoleni,

S: niin suuni julistaa sinun kiitostasi

E: Jumala, ole armollinen, pelasta minut.

S: Riennä avukseni Herra!

E: Kunnia Isälle ja Pojalle ja Pyhälle Hengelle,

S: niin kuin oli alussa, nyt on ja aina,
iankaikkisesta iankaikkiseen. Aamen.
Halleluja.

Psalmista 31:3:

Kuule minua, riennä avukseni! Ole minulle kallio, jonka suojaan saan paeta, vuorilinna, johon minut pelastat.

Rukous:

Mikä siunattu keskipäivän aika – saada olla hetki irti kaikesta siitä, mikä vie huomioni ja aikani.

Ole minulle kallio!

Jumala, eihän minun tarvitse ottaa kantaa mihinkään muuhun kuin siihen, mitä sinä tahdot sanoa minulle juuri nyt?

Ole minulle kallio!

Kristus, kallioni, anna minun levähtää sinun hiljaisuutesi suojassa pieni tovi, virvoittua ja vahvistua voimastasi.

Ole minulle kallio!

Kaikkivaltias, kätken itseni, kutsumukseni, ilon ja ikävän, kaipauksen ja kiitoksen sinun ympärivuorokautiseen päivystysturvaasi.

Ole minulle kallio!

E: Minä saan vaeltaa Jumalan edessä,
siellä on elämä ja valo.

S: Minä saan vaeltaa Jumalan edessä,
siellä on elämä ja valo.

E: Sinä pelastit minut kuolemasta,
et antanut jalkani astua harhaan.

S: Minä saan vaeltaa Jumalan edessä,
siellä on elämä ja valo.

E: Kunnia Isälle, Pojalle ja Pyhälle Hengelle.

S: Minä saan vaeltaa Jumalan edessä,
siellä on elämä ja valo.

Siunaus:

Siunatkoon meitä kaikkivaltias ja armollinen Jumala, Isä ja Poika ja Pyhä Henki, aamen. ■

Elina ja Seppo Laakso

Saaren retriittikoti
Porin Lavia

■ Ukkorovastista suku kertoo

ankarana körttinä, jonka vaikutuksesta jälkipolvikin pelotteli helvetillä omia lapsiaan. Pappilan perhekuvissa näkyy kieltämättä aika ankeita ilmeitä.

Mutta tässä hän näyttää lapsenlapsilleen jotain kaikkia kiinnostavaa, ja jalkansa hän on ojentanut pojalleen, minun vaarilleni, hoidettavaksi.

Monissa muissakin kuvissa näen isovan-
hempien ja lapsenlapsien välillä sellaista
silmien tuikintaa ja yhteisymmärrystä, josta
tulee armo mieleen. Näen tilaa olla omanlai-
sensa, rauhassa. ■

Merja Auer

Tuomiokapitulin työntekijät esittäytyvät

1 Kaarlo Kalliala

Piispa

- Johtaa tuomiokapitulia
- Ala-Satakunnan, Nousiaisten, Paimion ja Porin rovastikuntien seurakunnat
- Uskontojen kohtaamisen kokonaiskirkollinen vastuu

2 Tapio Luoma

Arkkipiispa (Ei kuvassa)

- Puheenjohtaja kokonaiskirkon hallinnossa
- Turun tuomiorovastikunnan seurakunnat
- Ekumeeniset ja kansainväliset yhteydet ja kirkon yhteiskuntasuhteet

3 Mari Leppänen

Vs. hiippakuntadekaani (1.5. alkaen)

- Hiippakunnallisen kehittämis-toiminnan johtaminen
- Seurakuntien johtamisen tuki sekä konsultaatiot, sovittelut ja seurakuntien muut tukiprosessit
- Kriisiviestintä
- Piispan tuki

4 Arja Pihl

Piispa Kallialan sihteeri

- Piispan ohjelma- ja aikatauluasiat, piispantarkastusten valmistelu
- Some-viestintä, piispan www-sivut ja mediayhteydet
- Viestintä

5 Matti Mäkinen

Lakimiesasessori

- Hallinto- ja lakiasioiden neuvonta
- Tuomiokapitulin istunnon asiat
- Pyhän Henrikin säätiön asiamies

6 Pauliina Järvinen

Hiippakuntapastori

- Papiston henkilöstöasiat ja rekrytointi
- Tuomiokapitulin istunnon ja hiippakuntavaltuuston sihteeri
- Viestintätiimin pj., hallinnon viestintä

7 Anna-Liisa Hyrsky-Heikkilä

Viestintäsihteeri

- Viestinnän tuki seurakunnille
- Sähköinen uutiskirje Uutisarkki
- www-sivut, some

8 Timo Helenius

Vs. hiippakuntasihteeri

- Työntekijöiden ja seurakuntien hengellisen elämän tukeminen
- Jumalanpalveluselämän kehittäminen
- Uusien työntekijöiden tuki

9 Anssi Nurmi

Hiippakuntasihteeri

- Seurakuntatyön tukeminen ja kirkon missio
- Kasvatuksen, diakonian ja lähetyksen/ kv-työn kehittäminen ja yhteensuuluvuus osana seurakunnan kokonaisvaltaista perustehtävää

10 Mirkka Torppa

Hiippakuntasihteeri

- Johtamisen, esimiestyön ja seurakuntien työelämän tukeminen
- Luottamushenkilöiden kanssa tapahtuva yhteistyö
- Työnohjausten koordinointi

11 Minna Törrönen

Ma. hiippakuntasihteeri

- Seurakuntien toimintakulttuurin muutos ja osallisuuden ja vapaaehtoisuuden kehittäminen
- "Realismi ja toivo: seurakunnat muutoksessa" -hanke 2019–2020
- Viestintä

12 Pia Karjalainen

Talous- ja hallintosihteeri

- Kapitulin arkistot
- Osoitteenmuutokset
- Koulutusilmoittautumiset
- Nimikirjanotteet

13 Annariina Soini

Hallintosihteeri

- Asiakirjahallinto
- Lakimiesasessorin sihteeri
- Asiakaspalvelu

14 Petri Majatie

Kuurojenpappi

- Hiippakunnan viittomakielinen työ

15 Niina Kaijanniemi

Vankiladiakoni

- Vankien vierellä kulkija
- Satakunnan vankilassa

pyhiinvaellukset

kutsuvat hiljentymään

Pyyhiinvaellusten suosio on kasvanut viime vuosina vastapainona hektiselle elämäntylille. Monien kielten pyhiinvaeltajaa tarkoittava sana *pilgrim* on peräisin latinankielen sanasta *peregrinus*, joka tarkoittaa muukalaista matkalla pyhään paikkaan.

Tämän päivän pyhiinvaeltaja ei kuitenkaan välttämättä sanoita lähtevänsä vaellukselle uskonnollisista syistä. Sen sijaan monet ihmiset hakevat poluilta hiljaisuutta ja hengellisyyttä, johon lomittuu liikunnan ilo. Irtautuminen arjen kiireistä ja kaupungin vilinästä luonnon keskelle tarjoaa elämyksiä. Myös historia ja paikkoihin liittyvät tarinat aukeavat ihan uudella tavalla lähietäisyydeltä. Vaelluksella löytyy aikaa nauttia elämän yksinkertaisuudesta ja siellä voi kohdata toisia vaeltajia.

■ **Euroopan tunnetuimmalla** pyhiinvaellusreitillä Espanjan Santiago de Compostelaan vaeltaa vuosittain melkein 300 000 pyhiinvaeltajaa. Meiltä kotisuomesta on löytynyt vain lyhyempiä reittejä, esimerkiksi Pyhän

Henrikin ja Pyhän Jaakobin vaellukset sekä erilaisia kirkkopolkuja ja -kävelyjä.

■ **Tänä keväänä avataan käyttöön** Suomen ensimmäinen virallisiin eurooppalaisiin kulttuurireitteihin kuuluva pyhiinvaellusreitti, Pyhän Olavin merireitti (St Olav Waterway – S:t Olofs sjöled).

Pyhän Olavin merireitti alkaa Turun Tuomiokirkosta ja kulkee Ahvenanmaan saariston kautta Ruotsiin, jossa reitti yhtyy Pyhän Olavin reittiin (St Olav Ways). Tämä kokonainen reitti päättyy Atlantin valtameren rantaan Norjan Trondheimiin. Reitin merkitseminen Olavin merkeillä Turusta, Kaarinan, Paraisten, Nauvon, Korppoon, Kökarin, Sottungan ja Ahvenanmaan halki Eckeröhön saadaan valmiiksi keväällä.

Samaan aikaan Turun yliopiston koordinoiman Pyhän Olavin mannerreitti -hankkeen kautta rakennetaan jatkoreittiä läpi Manner-Suomen. Turun arkkhiippakunta on mukana hankkeessa, sillä alueeltamme löytyy useita Pyhän Olavin kirkkoja. Nämä sijaitsevat Lemussa (Masku), Yläneellä (Pöytyä), Kalannissa (Uusikaupunki), Ulvilassa sekä Tyrväällä (Sastamala). Reitti tulee kulkemaan läpi Suomen Novgorodiin asti.

■ **Kun Suomen mannerreitti** hakee vielä muotoaan, voi vaelluksen aloittaa jo tänä kesänä kauniissa saaristossa. Saarelta toiselle vaeltaessa löytää reitin varrelta kaunista ja tunnelmallisia keskiaikaisia kirkkoja. Reittiä voi kulkea itselle sopivalla kulkutavalla: jalkaisin, pyöräillen, soutaen, meloen tai purjehtien. ■

Anna-Liisa Hyrsky-Heikkilä

- **Pyhän Olavin merireitti** avataan Turussa kansainvälisellä seminaarilla 24.5. *St Olav Waterway – A Pilgrimage Back in Time* -seminaarin kieli on englanti. Tilaisuus on avoin kaikille kiinnostuneille. Muista ilmoittautua!
- www.stolavwaterway.com/fi/tapahtumakalenteri/
 - Pyhän Olavin vesper 24.5. klo 18 Turun tuomiokirkossa.
 - Reitin avajaisvaellus alkaa 25.5. klo 10 Turun tuomiokirkosta.

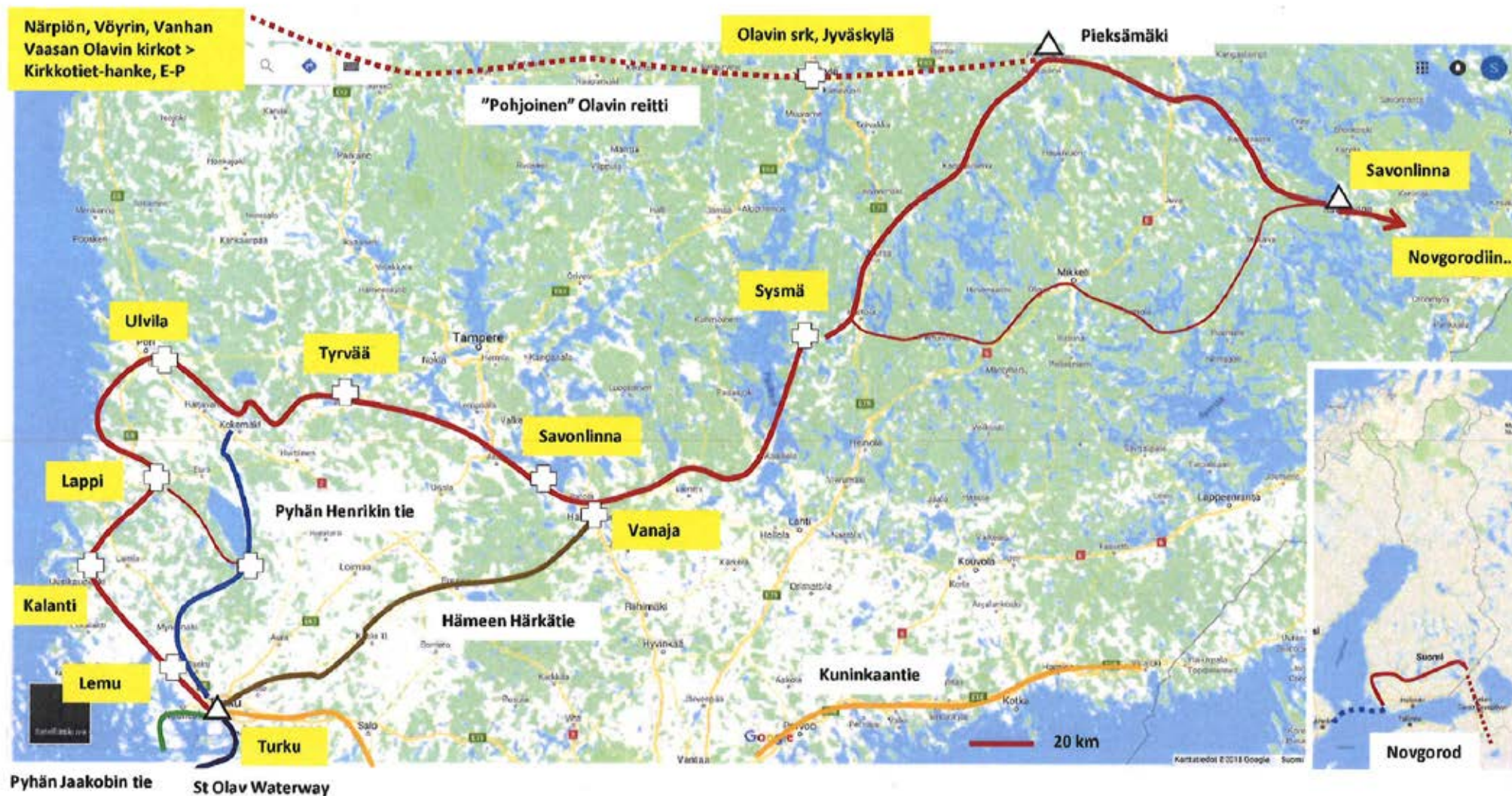
Turun tuomiokirkko oli keskiajalla merkittävä suomalainen pyhiinvaelluskohde, sekä matkojen aloituskirkkona että päätepiirteenä.

Kuva: Stefan Bremer

Pyhän Olavin mannerreitti –pääreittiluonnos 13.2.2019

Turku-Lemu-Kalanti-Yläne-Lappi-Ulvila-Tyrvää-Kalvola-Sysmä-Pieksämäki-Savonlinna = ~800 km

www.pyhanolavinmannerreitti.fi

Map reference: Google Maps

Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahasto: Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Joutsenten reitti

Turun yliopisto
University of Turku

pyhä olavi

■ Olavinreitit ovat saaneet nimensä noin 1000 vuotta sitten hallinneen Norjan kuningas Olavin (995–1030) mukaan. Nuoruudessaan viikinkinä menestystä hankkineesta miehestä tuli lopulta kristinuskon esitaistelija Pohjoismaissa.

Olavi halusi tehdä Norjasta yhtenäisen kristityn maan, jossa lait suojelisivat yhteiskunnan heikoimpiakin jäseniä. Monet vastustivat hänen ajatuksiaan ja vuonna 1028 hänet määrättiin maanpakoon. Hän pakeni Novgorodiin, mutta palasi sieltä Norjaan kaksi vuotta myöhemmin. Hän kuoli Trondheimin lähellä käydyssä taistelussa.

Olavin kuolemaa kerrotaan seuranneen hyvää tuovia ihmeitä, joiden perusteella hänestä tuli pyhä mies. Jopa hänen entiset vihamiehensä tunnustivat hänet pyhimykseksi melkein heti kuolemansa jälkeen.

Maine pyhyydestä levisi nopeasti myös kaikkialle Pohjoismaihin. Siksi on ilmeistä, että lähetystyötä tehtiin Suomessakin laajalti Olavin nimissä, minkä seurauksena hänelle pyhitettyjä kirkkoja on Suomessa useita kymmeniä. Samalla sai alkunsa pohjoismainen pyhiinvaellus. ■

- – Voisiko tuo olla El Hierro?
 - Ehkä.
 - Kuulkaa – kutsun tarjoilijaa – voisiko tuo olla...?
 - Niin voiko mikä?, camarero on hiukan kyllästynyt.
 - Tuo tumma juova vähän Gomerasta vasemmalle, olisiko siinä El Hierro.
 - Pilvi se on.
 - Näkykö saari koskaan tänne asti?
 - Ehkä joskus, jos on aivan erikoiset olosuhteet, illalla...
- Ehkä mikään saari Kanarialla ei ole tuottanut minulle niin paljon nostalgista mielihyvää kuin eteläisin, etäisin. Koskaan en tosin siellä ole käynyt, paljon en siitä tiedä muutoinkaan. Silti - vaiko siksi? - se kiehtoo haikeasti mieltäni nyt vanhemmiten vielä enemmän kuin silloin, kun vielä olisin Ritvan kanssa siellä ehkä voinut käydä.
 - Mistä sinne pääsee?
 - Varmaan Los Cristianosista, Fred Olsenin laivoilla, samoilla, jotka kuljettavat turistilaumoja Gomeralle. Mutta El Hierroon ne kulkevat harvemmin. Eikä moni turisti sinne ole päässyt tai osannut hakeutua. Joskus olen lukenut, miten ainutlaatuinen se on muutoinkin niin erityislaatuisten saarten sikermässä. Siellä on tietämättömän vanhoja metsiköitä, katajansukuisia puunkäkkäroitä, "maailman pienin hotelli", rauhalliset, lähes liikenteettömät kapeat tiet, lammaskedot...
 - Varmaankin Tapas Arconin isäntäväen kertomukset sieltä ovat virittäneet meitä.
 - Tosiaan, he puhuvat saaresta kunnioittavaan sävyyn. Muistatko kun kysyt, mistä hieno valkoviininne tulee.
 - El Hierrolta.
 - Onko teillä siellä toimittaja...?
 - Sukumme on sieltä.
 - Entä nämä papas arrugadas, sieltäkö perunalajit hankitaan?
 - Kuulkaas pastori, perunalajeja on nelisenkymmentä, sieltä tulevat nämä pienet, maukkaimmat. Tämä on vanha lajike.
 - Mekin olemme perunasaarelta, sieltä kaukaa pohjoisesta. Mutta ennen muuta – puhun diplomaattista propagandaa – meillä päin on (vielä?) isoja metsiä...

* * *

Lapsesta asti olen miettinyt luontoa, aluksi varsinkin suuria metsiä. Pihapiirien reunoilta alkaneet ja pian pidentyneet retket ja hiihtolatujen maisemat alkoivat paisuttaa mielikuvia mittaamattoman suuresta maailmasta. Hikipäisissä leikeissä Haminan nurmikkoisten vallien puistoissa ja Sammakkolammen rannoilla kertyi kokemuksia, jotka jauhautuivat kaverien ja aikuisten tietoviisaisiin kertomuksiin jostain paljon kauempaa. Ja niin seikkailin vielä unissakin – tästä maailmasta mitään tietämättömänä, niin kuin äiti luuli – tähtien kattamilla aroilla, aarniometsissä, merillä missä laivat kulkivat.

Poikienhuoneen yläsängyn kohdalla oli maailmankartta. Piirtelin siitä etusormella retkikohteita: Pohjoiseen Jäämereen laskevat lohjoet, päiväntasaajaa hipovat niemenkärjet Kaukoidässä, Etelä-Amerikan kiehtovat rantaviivat. Etusijan saivat koskemattomat alueet mielikuvitukseni maapallolla. Myöhemmin Lapin retkillä, metsäleireillä ja Lohjan meripartiossa hankitut taidot laajensivat kokemusala, jonka mahdollisuudet tuntuivat tyhjentymättömilä.

Lukiolaisena maailmankuvani yhä avartui koululaisvaihdossa Münchenissä, eikä vähiten eurooppalaisen impressionismin näyttelyssä Neue Pinakothekissa. Sen jälkeen en onnekseni voine koskaan sammuttaa taiteen valon tunnetta sielunpohjilta. Ja Garmisch Partenkirchen tienoilla alppituuli sujelttaa yhä muistikuvieni tummissa kuusikoissa.

Abiturienttikesänä olin Östra Götalandissa muonamiehenä oppimassa lisää toista kotimaista kieltämme. Harvensin loputtoman pitkiä lantturivejä helteessä säkkyämyt polvien suojina, perkasin kaurapellosta ohdaketta sateella. Mutta sielläkin vuraat peltomaisemat nojasivat taustametsiin.

Ylioppilaskeväänä, ennen lakittajaisia, liftasin Pariisiin. Näin lehtimetsiä, puistoja vain. Opin lisää maisemia ja kieliä, senkin ettei komennuskielinen Saksa ole yhtä kuin koko Eurooppa. Kesäyliopiston jälkeen jatkoin peukalon taikavoimalla Seinäjoelta pohjoiseen niin kauas kuin tietä piisasi, ja niin näin Tenojoen vuoman laskemassa jäiseen sinerrykseen vuorten jalkopäissä. Tunturien alametsiköitä ihmetellen aloin kierrellä aina Hammerfestiin ja Tromssaan saakka sillikalastajan kesätyöpaikkaa kysel-

len. Päädyin loppukesäksi matruusina ruorimiehen ja tähystäjän tehtäviin kaskelotteja ampuvalle harppuunalaivalle. Polarbris I oli höyrykoneinen valaanpyytäjä, jolla risteilimme Barentsin meren syvyyksistä nousevia puhalluksia tähyillen Lofoteilta Karhusaarille ja Pohjoiselle Jäämerelle Novaja Zemljan tuntumaan. Harppuunatykin laukaukset, köysivyyhtien kokoaminen, spermaseettiöljyt, traanit ja tummat liharöykkiöt... onneksi tuo kaikki on jo vähitellen unohtuvaa aikaa. Mutta ne kalaparvet, niin, ja lintumetsät kalliosaarten kupeilla...

* * *

Nuorena pappismiehenä täytin ilomielin ensimmäiseen matrikkeliin viimeisenä kysytyn kohdan harastuksista: Retkeily asuttamattomilla alueilla.

Olen saanut merimiespappina työni puolesta matkustaa, retkeilläkin monien nuoruuteni haaveellisten kartta- viivojen tuolle puolen. Rio de la Platan deltametsät pajua ja poppelia, pampaksen heinämeret, karjalaumojen kuljeskelut. Kyllin kauaksi kuljettuani näin – reunoilta vain – Chacon mittaamattomat suot, punamultaisten mäkimaismien Misionesin ja Paraguayn vihreydet. Ja subtropiikin metsien vaaramaisemien takaa näin ja kuulin huutavat höyryt, Aymará-intiaanien Ison Veden Iguazún, jonka yläjuoksun suvantojärveltä alkaa Mato Grosso. Yltävätkö metsät aina Amazonasille? Mutta pysähdyttävimmän metsäkokemukseni sain kaukana Andien sisävuoristossa. Lani- nin bambumetsän luonnon studion äänettömyydessä kuulin, kuulinko oikein... onko tuo hiljainen suhina tosiaan oman verenkiertoni ääni tässä järkyttävän täydellisessä luonnonrauhassa.

Metsään, suojaan,
suureen metsään, rauhaan.

Useita antoisia matkoja olen tehnyt kirjojen kansien sisään, klassisten laatujen sivuille. Siellä on hengen avaruutta, merkityksiä, on myös suuria metsiä. Ja niitä on vyöhykkeittäin ja päällekkäin, rinteinä sinerryksiin asti. Siellä on tilaa suhiseville tuulille neulastoissa, on aavojen merten poljentoa huojuuttaville riveille. On aina antoisaa eksyä (**H.D. Thoreau**) myös sieltä löytyneisiin metsiin, teksteihin ja rivien väliin. "Og bakom synger skogene" (**Trygve Gulbrandsen**).

* * *

Nyt olen vanha ja näen lapsuuteni suurimmat metsät pieninä puistoina vain. Mutta mittakaavan muutos ei pysty lahjomaan mielen rauhaa kutistumiselta, joka ei nouse vain suhteellisesta kokemuksen karttumisesta. Suuren taustamaiseman kutistumista – kaikkien metsien – ovat jouduttaneet silmittömät aukkohakkuut ja kuvitellun hyötymaan kaavoitus, kaivaminen, pilkkominen. Siitä lähtien, kun kerran 80-luvulla näin lentokoneen ikkunasta öisen Amazonian kaskitulet, levottomasti tuikkivat kymmenet tulipisteet pimeydessä, luonnon kuvittelijan mieleni on järkkynyt. Menevätkö tuossa kiihtyvällä nopeudella viimeiset suuret metsät Atlantin takana? Miten on käymässä metsille vanhalla mantee- reella siellä, mistä on suurin etäisyys kaikille valtamerille? Kuinka suuria ovat Siperian Taigan taustametsät tämän päivän planeetalla?

Tarkistan asian. Netin karttatiedot näyttävät, missä mennään: en löydä tiettäni taipaleita, tuollahan on asumuksia, teollisuutta, tielinjat halkovat mieleni muinaiset metsämaisemat ristiin rastiin. Metsistä on tullut saarekkeita, pieniä yksittäisiä saaria mannerten meressä. Joku omistaa – niin kuin luulee – nuokin paljaaksi hakatut alat. Kenen teknisesti liian kykeneviin käsiin joutuvat isoimpien vielä pystyssä olevien metsien omistukset ja hyödyntä?

Onneksi en omista maata, vanhuuden asumukseni tonttipahasen vain, alle hehtaari suuruisen suorakaiteen kallion kupeesta. Sen puisto on liian harvaa ja rajat niin lähellä toisiaan, etten saisi siitä polttopuita kuin ehkä muutamaksi talveksi... Mutta kylmä tulee ennen kaikkea ajatuksesta että maan uumenista nostetulla hii- lellä ja öljyllä, kaasulla ja pehmeältä pinnalta kuoritul- la turvekuntalla on lämmitetty kaikkea tätä kiireellä niin kovin kuumaksi. Savu nousee keskuksista, kaikilta teiltä, saaristakin.

– Tarjoilija hoi, näenkö oikein, onko tuolla kaukana jokin metsäpalo vai onko siellä tehtaita?

– Pilvi se on. ■

Turun arkkihiippakunnan
tuomiokapituli
Hämeenkatu 13
PL 60, 20501 TURKU
www.arkkihiippakunta.fi

Tuore oliivipuun lehti 2019
ISSN 1457-4187 (Painettu)
ISSN 2323-9743 (Verkkajulkaisu)

